

بسم الله الرحمن الرحيم

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۷/۲۷

موضوع: مباحثی پیرامون متقین از منظر امیرالمؤمنین

برنامه اخلاق علوی

مجری:

بسم الله الرحمن الرحيم

شکر ایزد که من علی دارم

بر سرم سایه ولی دارم

چون رضای علی رضای خداست

روز و شب ذکر یا علی دارم

اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم

یاران همیشگی «شبکه جهانی ولایت» و همراهان خوب و دوست داشتنی «اخلاق علوی» خدمت شما سلام عرض می‌کنم. شب شما بخیر و خوشی و سلامتی باشد.

عزیزان دلم در هر جای ایران اسلامی که با این شبکه و این برنامه زنده همراه هستند، خیلی خوشحالیم که خداوند توفیق داد امشب خدمت شما هستیم و این برنامه را تقدیم حضور شما می‌کنیم.

دوستان خوب بیننده و هموطنان عزیزمان یا بزرگوارانی که به گویش و زبان فارسی سخن می‌گویند و هرجای این عالم هستند، در کشورهای مختلف و قاره‌های مختلف به آن‌ها سلام عرض می‌کنم و بهترین‌ها را برایشان آرزومندم.

ان‌شاءالله زیر سایه اهل بیت عصمت و طهارت زندگیتان پر از نور و معنویت باشد. ایامی که کم‌کم داریم به آن نزدیک می‌شویم، ماه محرم رو به پایان و فرا رسیدن ماه صفر هست.

ماه صفر ماهی است که کاروان اسرای کربلا و کاروان آل الله وارد شام می‌شوند و ایام غربت و مظلومیت اهل بیت عصمت و طهارت است.

امشب هم که شب جمعه، شب رحمت و شب مغفرت و شب زیارتی مخصوص حضرت سیدالشهدا (علیه السلام) هست. الآن که وارد استودیو شدم، یک مرتبه روی مانیتور استودیو تصویر زیبا و دلربایی در مقابل دیدگانم خودنمایی کرد.

همکاران تصویر حرم حضرت ابوالفضل العباس را روی مانیتور قرار دادند. از همکاران تقاضا می‌کنم یک بار دیگر تصویر حرم حضرت ابوالفضل را روی مانیتور بیاورند، زیرا شب جمعه و شب زیارتی مخصوص امام حسین (علیه السلام) است.

به دلم افتاد یک بار هم که شده دل‌مان به کربلا برود و چشمانمان به ضریح نورانی و ملکوتی امام حسین و حضرت ابوالفضل العباس منور شود. بیاییم از راه دور هرکجا که هستیم و «شبکه جهانی ولایت» را ملاحظه می‌کنیم یک سلام به ساحت ارباب بی‌کفن و مولای مظلوم بدهیم و عرضه بداریم: «صلی الله علیک یا ابا عبدالله»!

مطمئن باشید که این سلام به محضر امام حسین (علیه السلام) برای ما و شما ابلاغ می‌شود و طبق توصیه و سفارشی که امام صادق (علیه السلام) فرمودند، یک زیارت نوشته خواهد شد. آقای کیا زحمت کشیدند و راه‌های ارتباطی را برای شما زیرنویس کردند. همکاران تلاش می‌کنند ما یک لحظه تصویر کربلای معلی را داشته باشیم. در این شب جمعه شب زیارتی مخصوص امام حسین و حضرت ابوالفضل. شبی که ارواح مقدس انبیاء و اولیاء به محضر حضرت سیدالشهدا می‌رسند و به کربلا عازم می‌شوند. ما هم دلمان روانه آن فضای نورانی و ملکوتی شود.

راه‌های ارتباطی خدمت شما زیرنویس شده است. «۳۰۰۰۱۲۰۳» سامانه پیام کوتاه ماست. دوستانی که در ایران اسلامی هستند، می‌توانند برای ما پیامک بدهند و از عشق و ارادت و محبت خود به ساحت آقا جان و مولایمان امیرالمؤمنین هرچه دوست دارند برایمان بگویند.

همچنین از ایامی که در آن قرار داریم، از اینکه مردم کم کم آماده سفر بسیار زیبا و باصفا و نورانی و مقدس می‌شوند، کاروان کربلا و اربعین و پیاده روی نجف تا کربلا که بسیار شیرین و دلچسب و دلربا هست. در این ایام رنگ و بوی خانه‌ها و شهرها و دیار همه ما به این شکل رقم می‌خورد. ان شاء الله خداوند زیارت باسعادت امام حسین (علیه السلام) را روزی همه ما قرار بدهد. آقای رشیدی عزیز تصویربرداری ما که الآن در مقابل من هست، دست خود را بالا برد و آمین گفت. ان شاء الله به حق آمین این همکار عزیزمان و آمین گفتن شما دعای همه ما مستجاب شود و کربلایی بشویم.

ما آماده هستیم که پیام‌های شما را دریافت کنیم. امشب هم برنامه زنده «اخلاق علوی» قرار است به فرمایشات حضرت امیرالمؤمنین (سلام الله علیه) پردازد. اگر می‌خواهیم اخلاقمان، رفتارمان، کردارمان علوی شود، همانطور که ناممان شیعه است و با نام امیرالمؤمنین رقم خورده است، ان شاء الله این اتفاق در همه مراحل زندگی برایمان بیفتد و به این شکل شود باید در کردار و رفتار و گفتار علوی باشیم و علوی زندگی کنیم.

در این برنامه قرار است حضرت استاد آیت الله دکتر حسینی قزوینی در خصوص «خطبه همام» خطبه مشهور و معروفی که به خطبه متقین مشهور است و اوصاف متقین از زبان مولاجان و آقاجانمان حضرت امیرالمؤمنین (سلام الله علیه) صحبت بفرمایند.

استاد سلام علیکم و رحمة الله، شب شما بخیر.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

سلام علیکم و رحمة الله و برکاته؛ بنده هم خدمت همه بینندگان عزیز و گرامی و دوست داشتنی که در هرکجای این گیتی پهناور بیننده این برنامه هستند و یا تکرار برنامه را می بینند، خالصانه ترین سلامها را همراه با آرزوی موفقیت بیش از پیش تقدیم می کنم.

خدا را به آبروی حضرت محمد و آل محمد سوگند می دهم فرج مولای ما حضرت بقیه الله الأعظم را نزدیک کند و همه ما و شما گرامیان را از یاران خالص و از سربازان فداکار و شهدای رکابش قرار بدهد. از خداوند متعال می خواهیم دغدغه های فکری همه ما و شما را برطرف کند، حوائج همه ما را برآورده سازد و دعاها ی همه ما را به اجابت برساند؛ ان شاء الله.

مجری:

استاد از شما بسیار ممنون و متشکرم. همانطور که من خدمت دوستان خوب بیننده و همراهان خوب برنامه «اخلاق علوی» عرض کردم، یکی از خطبه هایی که واقعاً می توان اخلاق علوی را در آن به صورت مبسوط دید و به نمایش گذاشت «خطبه همام» است. این خطبه می تواند برای همه مسلمانان الگو باشد. واقعاً زمانی که می گوئیم امیرالمؤمنین و فرمایشاتشان می تواند یک الگو باشد، حتی می تواند دامنه آن را گسترده تر کرد. نه تنها مسلمانان، بلکه همه انسان ها و هرکسی که می خواهد انسان باشد و مثل انسان زندگی کند، باید از راه وارد شود

و آن هم اینکه باید رفتار، کردار و اخلاق او علوی و امیرالمؤمنینی باشد و آن بزرگوار را الگوی زندگی خود قرار دهد.

بنابراین خطبه متقین می‌تواند یک درس و یک الگو برای همه انسان‌ها در طول تاریخ باشد. جلسه قبل به یاد دارم شما به فراز خطبه متقین رسیدید که امیرالمؤمنین یکی از ویژگی‌های متقین را بیان می‌فرمودند. حضرت فرمودند:

«مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ»

گفتارشان راست.

استاد! شما توضیح دادید که صواب به چه معناست. همچنین بیان کردید معنای «ثواب» و «صواب» در چیست. حرف زدن، گفتار و سخن گفتن باید موازین و شرایطی داشته باشد و همه چیز به همین زبان برمی‌گردد که مفصل در مورد آن صحبت کردید.

بحث به گناه غیبت کردن رسید و آثار شومی که یک غیبت و غیبت کردن که متأسفانه مشکل زبانی ما هست، دارد. متأسفانه ما در گوشه و کنار درگیر غیبت کردن هستیم و بیان کردید که غیبت کردن چه آثار شومی دارد. چقدر خوب شد که برنامه ما با نام ابا عبدالله و امام حسین شروع شد. الآن هم می‌خواهیم اخلاق علوی را از زبان امیرالمؤمنین بشنویم. استاد آثار شوم غیبت را بفرمایید تا سؤالات جدید را مطرح کنم.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين و هو خير ناصر و معين الحمد لله و الصلوة على رسول الله و على آله آل الله لا سيما على مولانا بقية الله و اللعن الدائم على اعدائهم اعداء الله إلى يوم لقاء الله.

من قبل از آنکه به سؤال حضرتعالی پاسخ بدهم، یادی از حضرت ولی عصر (ارواحنا فداه) کنم که جمعه‌ها به نوعی متعلق به آن حضرت است و انتظار فرج می‌رود به امید آنکه بیاید تا ان‌شاءالله اخلاق علوی را خلق جهان از زبان فرزند علی بن ابی طالب بشنوند.

طلعت صورت زیبای تو دیدن دارد

بوسه از خاک قدم‌های تو چیدن دارد

بعد یک عمر گدایی و غلامی کردن

با دل خسته به نزد تو رسیدن دارد

ای کلیم الله قرآن سخن از یار بگو

خطبه حیدریات بس که شنیدن دارد

به همه روز و شبت ای گل زهرا سوگند

یار غم‌های تو بر دوش کشیدن دارد

نینوا حسرت دیدار تو دارد، برگرد

روضه کرب و بلا از تو شنیدن دارد

تصویر بین الحرمین و حرم حضرت سیدالشهداء و قمر بنی هاشم و شنیدن روضه از زبان فرزند امام حسین حضرت حجة بن الحسن شنیدن دارد.

ان‌شاءالله خداوند آرزوهایی که همه ما و شما گرامیان داریم و وعده قطعی خداوند عالم مبنی بر آمدن حضرت حجة بن الحسن و برچیدن بساط ظلم و ستم از سراسر گیتی و تأسیس حکومت الهی و عدل در سراسر جهان

را محقق کند. ان شاءالله با ظهور حضرت مهدی قلب حضرت صدیقه طاهره و حضرت سیدالشهداء و قمر بنی هاشم (سلام الله علیهم اجمعین) خوشحال شود و ما هم بگوییم: الحمدلله رب العالمین. در رابطه با بحث خطبه متقین به فراز:

«مَنْطِقُهُمُ الصَّوَابُ»

نهج البلاغه، نویسنده: شریف الرضی، محمد بن حسین، محقق / مصحح: صالح، صبحی، ص ۳۰۳، خ

۱۹۳

رسیدیم. یکی از ویژگی‌های بارز متقین و باتقوایان این است که سخنانشان همه سنجیده و حساب شده است و از زبانشان مطلبی که خلاف رضای خداوند باشد، خارج نخواهد شد.

ما در جلسه گذشته چندین مورد از خطبه‌های امیرالمؤمنین سلام الله علیه را در رابطه با غیبت و اثرات شوم غیبت خواندیم. امشب هم می‌خواهیم چند موردی را از حضرت مولا (علیه السلام) و دیگر امامان نور برای عزیزانمان به ویژه در آثار شوم غیبت اشاره کنیم. امیرالمؤمنین می‌فرماید:

«إِيَّاكَ وَ الْغَيْبَةَ فَإِنَّهَا تُمَفِّتُكَ إِلَى اللَّهِ وَ النَّاسِ»

از غیبت کردن پرهیز، زیرا باعث می‌شود هم خداوند به غضب بیاید و هم مردم از دست تو ناراحت شوند.

غیبت کردن هم غضب و ناخوشنودی خداوند را به دنبال دارد و هم ناراحتی مردم را به دنبال دارد.

«وَ تُحِبُّ أَجْرَكَ»

و پاداش انسان هم از بین می‌رود.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ج ۴۴۲۵

دوستان عزیز نگویید ما نشنیدیم! آقای اسماعیلی گاهی اوقات به مطلبی فکر می‌کنم که بدنم به لرزه درمی‌آید. انسان در روز قیامت می‌بیند چیزی در پرونده او وجود ندارد.

به عنوان مثال به زیارت مکه رفته است، به جبهه رفته است، به زیارت امام حسین رفته است، روزه گرفته است، برای امام حسین گریه کرده است درحالی‌که هیچ کدام از این اعمال در پرونده او نیست! شخص به خداوند عرضه می‌دارد که این پرونده من نیست و اشتباهی به دست من رسیده است! اما خداوند می‌فرماید: تو در فلان روز غیبت فلان شخص را کردی. همین عمل باعث شد که فلان عمل تو را به او بدهیم.

همچنین می‌فرماید: در فلان روز به فلانی تهمت زدی و از او غیبت کردی به همین خاطر فلان عمل تو را به او دادیم. دوستان عزیز! یکی از سخت‌ترین و دردآورترین لحظات قیامت لحظه‌ای است که انسان احساس کند اعمالش به تاراج رفته است.

ما بعد از زلزله تبریز به آنجا رفته بودیم و بعضی از خانواده‌ها تعبیری داشتند و می‌گفتند: ما یک عمر زحمت کشیده بودیم و زندگی فراهم کرده بودیم. ما به صاحبخانه مقروض شده بودیم و هنوز اقساط خانه را نداده بودیم، اما همه چیزمان از دست رفت.

آن‌ها این حرف‌ها را می‌گفتند و گریه می‌کردند و اشکشان سرازیر بود. دوستان عزیز! اگر در قیامت مشاهده کنید که اعمالتان همگی از دست رفت چه حالی پیدا می‌کنید؟!

امیرالمؤمنین می‌فرماید: غیبت کردن سه اثر شوم دارد؛ غضب خداوند، غضب مردم و از دست رفتن پاداش انسان. زمانی که فلان شخص بشنود من پشت سر او حرف زدم، قطعاً ناراحت می‌شود و می‌گوید: فلان شخص با نگاه خوش به من نگاه نمی‌کند.

سوم آثار شوم غیبت کردن این است که پاداش و اجر اعمال من از بین می‌رود. خیلی دردآور است! حضرت در جای دیگری می‌فرماید:

«إِيَّاكَ أَنْ تَجْعَلَ مَرْكَبَ لِسَانِكَ فِي غَيْبَةِ إِخْوَانِكَ أَوْ تَقُولَ مَا يَصِيرُ عَلَيْكَ حُجَّةً وَ فِي الْإِسَاءَةِ إِلَيْكَ عِلَّةً»

ای انسان پرهیز از اینکه مرکب خود را زبان خود در غیبت دیگران قرار داده باشی یا حرفی بزنی که این حرف فردا علیه تو باشد. اگر مردم در حق تو بدی می‌کنند، علت آن حرف‌های نادرست توست.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۲۶

این حرف به این معناست که هرکجا می‌نشینید، حرف می‌زنید، حرکت می‌کنید، سخن می‌گویید غیبت دیگران را مرتکب شوید. در روایت وارد شده است که اگر سخن گفتن به منزله نقره باشد، سکوت طلاست!!

وقتی پشت سر مردم حرف می‌زنید باعث می‌شود که وقتی آن‌ها شنیدند ناراحت شوند و دیگر شما را به عنوان دوست و رفیق و خیرخواه تصور نکنند. در روایت دیگر وارد شده است:

«الْأَمُّ النَّاسِ الْمُعْتَابُ»

دردآورترین انسان‌ها در قیامت غیبت کنندگان هستند.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۲۷

در روایت وارد شده است: اگر کسانی که غیبت کردند توبه کنند و توبه آن‌ها پذیرفته باشد و اهل بهشت هم باشند، آخرین نفری هستند که به بهشت می‌روند. همچنین اگر توبه نکنند یا توبه کنند و آن‌ها پذیرفته نشده باشد، اولین کسی هستند که وارد جهنم می‌شوند.

مجری:

بنابراین اگر توبه کنند آخرین کسی هستند که وارد بهشت می‌شوند و همچنین اگر توبه نکنند اولین کسی هستند که وارد جهنم می‌شوند. به عبارت دیگر غیبت کردن خسارت به تمام معناست!!

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

بله، دیگر چیزی نمی‌ماند. من در جلسه قبل هم عرض کردم بزرگان در گذشته سنگی زیر زبانشان می‌گذاشتند تا نتوانند حرف بزنند. زمانی که می‌خواستند حرف بزنند فکر می‌کردند که آیا این غیبت هست، دروغ هست، بهتان هست، رضای خدا در آن هست یا خیر.

آن‌ها سنگ را درمی‌آوردند و حرف می‌زدند، دوبرتبه سنگ را زیر زبانشان می‌گذاشتند. دوستان عزیز قضیه به این سادگی نیست که ما تصور می‌کنیم.

یکی از مراجع عظام تقلید به خواب پسرش آمد و گفت: "پسرم! دستی که تکان می‌دهی هم در برزخ حساب و کتاب دارد و سؤال می‌شود که دست را برای چه و به چه نیت تکان دادی." قرآن کریم می‌فرماید:

(فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ)

پس هر کس به اندازه سنگینی ذره‌ای کار خیر انجام داده آن را می‌بیند و هر کس به اندازه ذره‌ای کار بد کرده آن را می‌بیند.

سوره زلزله (۹۹): آیات ۷ و ۸

در روایت داریم اگر از مثقال ذره چیزی کوچکتر بود، خداوند آن را ذکر می‌کرد. این ملاک است، بنابراین ما باید دقت کنیم. «عبدالؤمن انصاری» نقل می‌کند که خدمت امام کاظم رسیدم. در آنجا «محمد بن عبدالله جعفری» هم بود. من به صورت او تبسم کردم؛

«أُتَجِبُهُ»

حضرت فرمود: آیا او را دوست داری؟

«فَقُلْتُ نَعَمْ وَ مَا أَحْبَبْتُهُ إِلَّا فِيكُمْ»

گفتم: بله و آن هم به خاطر این است که او هم شما را دوست دارد.

«فَقَالَ هُوَ أَخُوكَ الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ لِأَبِيهِ وَ لِأُمِّهِ»

حضرت فرمود: او برادر مؤمن توست و برادر مؤمن پدر و مادر توست.

«مَلْعُونٌ مِّنْ أَثَمِّهِمْ أَخَاهُ»

کسی که به برادر دینی‌اش بهتان ببندد ملعون است.

«مَلْعُونٌ مِّنْ عَشِّهِمْ أَخَاهُ»

ملعون است کسی که به برادر دینی‌اش خیانت کند.

«مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مِّنْ لَّمْ يَنْصَحْ أَخَاهُ»

ملعون است ملعون است کسی که برادر دینی خود را نصیحت نکند و خیرخواه او نشود.

حضرت به صراحت می‌فرمایند: ملعون است کسی که خیر برادر دینی خود را به او تذکر ندهد و صلاح او را به او گوشزد نکند. وقتی می‌بیند برادر دینی او معامله می‌کند و طرف کلاهبردار است، ملعون است اگر ساکت باشد و حرفی نزند تا سر او کلاه برود.

همچنین اگر کسی به خواستگاری دختر برادر دینی تو آمده است و تو می‌دانی که این جوان انسان درستی نیست و اهل بزم و بساط و عرق و تریاک و امثال این قضایاست. اگر این قضایا را به گوش برادر دینی خود نرسانی، خیانت کرده‌ای.

مجری:

آنجا دیگر غیبت محسوب نمی‌شود.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

در آنجا دیگر غیبت نیست، بلکه موارد دیگری است که بنده عرض می‌کنم. به عنوان مثال فردی نزد قاضی رفته است و می‌گوید: فلان شخص در حق من این ظلم‌ها را مرتکب شده است. در این صورت یکی از مصادیق آیه شریفه:

(لَا يَجِبُ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالشُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلِمَ)

خداوند دوست ندارد کسی با سخنان خود بدی‌ها را اظهار کند مگر آن کسی که مورد ستم واقع شده باشد.

سوره نساء (۴): آیه ۱۴۸

همین است. گاهی اوقات مقام مشورت و خیرخواهی برادر دینی است. در اینطور موارد نه تنها غیبت محسوب نمی‌شود، بلکه بیان کردن حقیقت است به جهت اینکه برادر دینی تو در چاله نیفتد. اگر فردا برادر دینی تو در چاله افتاد و سوخت، تو هم مسئول سوختن او هستی.

«مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنِ اسْتَأْتَرَ عَلَيَّ أَخِيهِ»

ملعون است ملعون است کسی که در منفعت، برادر دینی خود را کنار بزند و خودش همه چیز را تصاحب کند.

«مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنِ اخْتَجَبَ عَنِّي أَخِيهِ»

ملعون است ملعون است کسی که در زمان نیازمندی برادر دینی‌اش خود را از او مخفی کند.

گاهی اوقات شخصی بیمار است، مهمان دارد یا عذر دیگری دارد که آن فرق می‌کند. ائمه اطهار (علیهم السلام) هم از این قضایا داشتند. به عنوان مثال زمانی که مشغول عبادت بودند، نمی‌خواستند کسی مزاحم عبادت آن بزرگواران شود.

این در حالی است که شخص گاهی اوقات بدون هیچ عذر و بهانه‌ای در را به روی برادر دینی خود می‌بندد. همچنین برادر دینی او کاری دارد و به او مراجعه می‌کند، اما شخص خود را از او مخفی می‌کند. یکی از معانی «اخْتَجَبَ» این است که او خود را بگیرد و حاضر نشود برای رفع گرفتاری برادر دینی خود قدم بردارد.

«مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنِ اغْتَابَ أَخَاهُ»

ملعون است ملعون است کسی که از برادر دینی خود غیبت کند.

أعلام الدین فی صفات المؤمنین، نویسنده: دیلمی، حسن بن محمد، محقق / مصحح: مؤسسة آل البيت

علیهم السلام، ص ۱۲۵، باب طرائف من الأخبار فی بیان صفة الشیعة و ذکر احادیث متفرقة

حضرت امیرالمؤمنین (سلام الله علیه) در آثار شوم غیبت می فرماید:

«أَبْغَضُ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ الْمُغْتَابِ»

مبغوض ترین انسان ها نزد خداوند غیبت کننده هست.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۲۸

حضرت در روایت دیگری می فرماید:

«عَادَةُ اللَّئَامِ قُبْحُ الْوَقِيعَةِ»

عادت کردن به غیبت نشانگر پستی افراد است.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۳۰

از کوزه برون همان تراود که در اوست!

«مِنْ أَقْبَحِ اللَّؤْمِ غَيْبَةُ الْأَخْيَارِ»

قبیح ترین پشیمانی و ناراحتی غیبت کردن خوبان است.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۳۳

حضرت امیرالمؤمنین می فرماید:

«الْغَيْبَةُ آيَةُ الْمُنَافِقِ»

غیبت نشانه منافق است.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۴۰

گاهی اوقات افرادی جلوی رو از شما تعریف می کنند و پشت سر حرف های نادرستی به شما می زنند.

مجری:

این نشانه منافق است.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

بله. نقل شده است که افرادی مشغول بودند نسبت به کسی بد و بیراه می گفتند و پشت سر او غیبت می کردند.

وقتی که او رسید، گفتند: ذکر خیر شما بود! روایت دیگری از امیرالمؤمنین نقل شده است که حضرت فرمود:

«مَنْ نَقَلَ إِلَيْكَ نَقْلَ عَنكَ»

بدان کسی که حرف تو را نزد دیگران می آورد، حرف تو را هم نزد دیگران می برد.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۳۲

مراقب باش و خوشحال نباش که این شخص حرف دیگران را نزد تو آورده است. حضرت بازهم می‌فرماید:

«مَا حَفِظَ غَيْبِكَ مِنْ ذَكَرَ غَيْبِكَ»

کسی که از تو غیبت می‌کند، حافظ منافع و مصالح شما نیست.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۳۴

در این زمینه نکته‌ای دیگر وجود دارد که تقاضا دارم عزیزان به آن دقت کنند. از حضرت امیرالمؤمنین (سلام الله

علیه)، امام حسین و امام زین العابدین (علیهم السلام) عبارتی نقل شده است که عبارت بسیار عجیبی است.

قبلاً در یکی از خطبه‌های حضرت به آن اشاره‌ای کردیم. حضرت فرمودند:

«اجْتَنِبِ الْغَيْبَةَ فَإِنَّهَا إِدَامُ كَلَابِ النَّارِ»

از غیبت اجتناب کن، زیرا غیبت خورشت سگان جهنم است.

الأمالی، نویسنده: ابن بابویه، محمد بن علی، ص ۲۰۹، ح ۹

«إِدَامُ» به معنای خورشت است. از امام حسین (علیه السلام) هم نقل شده است که شخصی نزد حضرت آمده

بود و غیبت کرد. امام حسین فرمود:

«كَفَّ عَنِ الْغَيْبَةِ فَإِنَّهَا إِدَامُ كَلَابِ النَّارِ»

مراقب باش از غیبت کردن اجتناب کنی، زیرا غیبت خورشت سگان جهنم است.

بحار الأنوار، نویسنده: مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، محقق / مصحح: جمعی از محققان، ج ۷۵،

ص ۱۱۷، ح ۲

اگر کسی در جایی غیبت می‌کند، واجب است او را از این کار نهی کنیم. شنیدن غیبت حرام است و دفاع از حفظ آبروی دیگران و جلوگیری از غیبت هم واجب است. همچنین از امام سجاد (علیه السلام) نقل شده است:

«إِيَّاكُمْ وَ الْغَيْبَةَ فَإِنَّهَا إِدَامُ كَلَابِ النَّارِ»

صحيفة الإمام الرضا عليه السلام، علي بن موسى، امام هشتم عليه السلام، محقق / مصحح: نجف،

محمد مهدی، ص ۸۸، ح ۴

در رابطه با «إِدَامُ كَلَابِ النَّارِ» آقایان حرف زیاد دارند. «مرحوم شهید»، امام راحل در کتاب «چهل حدیث» یا «مرحوم نراقی» در کتاب «معراج السعادة» دارند که به چه معناست. غیبت خورشت سگان جهنم است!!

بعضی از علما گفته‌اند شاید مراد از غیبت در اینجا کنایه از غیبت کننده است. کسی که کارش غیبت کردن است، خداوند عالم یکی از عذاب‌هایی که فردای قیامت در جهنم اهل غیبت را به آن گرفتار می‌کند این است که آن‌ها را جلوی سگان جهنم می‌اندازد. سپس؛

كَلِمًا نَضَجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَلْنَا هُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ

هر گاه پوستهای تن آن‌ها (در آن) بریان گردد (و بسوزد) پوستهای دیگری به جای آن قرار می‌دهیم تا کیفر را بچشند.

سوره نساء (۴): آیه ۵۶

خیلی عجیب است! امیدواریم خداوند عالم به همه ما توفیق دهد تا از این غیبت که خانمان سوز است و مانع اجابت دعاها و قبولی نمازها و عبادت‌های ما می‌شود نجات پیدا کنیم. **مجری:**

واقعاً ما که مدعی هستیم و خود را شیعه و محب و پیرو امیرالمؤمنین می‌دانیم باید به این نکات در رفتار و کردار خود توجه کنیم. استاد هفته گذشته هم بیان فرمودند که همین زبان به قدری انسان را بیچاره می‌کند و

دنیا و آخرت انسان را ویران می‌کند و گناهان زیادی مرتکب می‌شود. هفتاد گناه برای زبان گفته‌اند که فعلاً داریم در مورد غیبت صحبت می‌کنیم.

ما بر این اساس وارد این موضوع شدیم که امیرالمؤمنین به «همام» در خطبه متقین می‌فرماید: متقین و انسان‌های باتقوا کسانی هستند که منطق و گفتارشان صواب است و رعایت احکام و موازین شرعی را در گفتارشان دارند.

ما وارد موضوع غیبت شدیم و بنده سؤالاتی را یادداشت کردم و وقتی استاد صحبت می‌کردند برخی سؤالات را نوشتم که در طول برنامه پرسم. نمی‌دانم چقدر وقت داریم که من سؤالات خود را عرض کنم.

بخشی از پیامک‌های بینندگان برنامه:

اشاره کوتاهی به پیام‌هایی که دوستانم زحمت می‌کشند و لطف می‌کنند و برای ما ارسال می‌کنند، داشته باشم. من چند مورد از این پیام‌ها را بخوانم تا دوستان از دست بنده گله‌مند نشوند. عزیز دلمان خانواده محترم مردانی از همدان به اتفاق خانواده دارند برنامه ما را می‌بینند و سلام فرستادند و تشکر کردند که از ایشان ممنون و سپاسگزار هستیم.

مریم خانم و مینا خانم و مجموع خانواده جلالی از سردرود تبریز حضری خودشان را در کلاس درس «اخلاق علوی» زدند.

آقای شریفی از ماسال هم لطف می‌فرمایند و خود را عضو «شبکه جهانی ولایت» دانستند.

محمد ملک شاهی از اصفهان گفتند: دعا کنید آقایم کربلا را به من بدهد. الهی که کربلای معلی رزق و روزی شما شود. آقای محسن لوایی از مشهد هم لطف کردند و پیام فرستادند.

گاهی اوقات در طول صحبت‌های استاد و این حقیر دوستانم زحمت می‌کشند تصاویر حرم حضرت ابوالفضل العباس یا بین الحرمین را برای شما نمایش می‌دهند تا حال و هوای دلتان هم عوض شود. حرم مولا قمر منیر بنی هاشم حضرت ابوالفضل العباس هست که ضریح قشنگ و نورانی آن هم چند ماهی است افتتاح شده است و خودنمایی می‌کند و دل هر عاشق و شیفته و دل‌داده‌ای را با خود می‌برد. الهی زیارت کربلای معلی روزی‌تان شود. مخصوصاً زیارت اربعین که یکی از نشانه‌های شیعه زیارت امام حسین در اربعین است. ان‌شاءالله نصیب شما شود! الآن بیش از یک سال است که ضریح را عوض کردند و ضریح جدید را روی قبر مطهر حضرت ابوالفضل العباس قرار دادند.

استاد! یکی از مواردی که یادداشت کردم و گفتم از شما بپرسم، آثار شوم غیبت بود که به گفته شما واقعاً خانمان سوز است. الآن که شما این مطالب را فرمودید، واقعاً چیزی ته آن برای انسان باقی نمی‌ماند. اگر انسان دقت نکند و زبان خود را کنترل نکند و غیبت کند، چه بلاهایی بر سر او خواهد آمد. متأسفانه گاهی اوقات غیبت کردن در میان بستگان زیاد است. به عنوان مثال فامیل پشت سر فامیل یا برادر پشت سر برادر یا جاری پشت سر جاری غیبت می‌کنند. متأسفانه این نوع غیبت کردن بسیار مرسوم است. یکی از آثار شوم غیبت اشاعه و فراگیر شدن گناه است و باعث می‌شود گناه فراگیر شود و اشاعه پیدا کند. اگر ممکن است در این زمینه هم صحبت بفرمایید.

موضوع: مباحثی پیرامون عواقب غیبت کردن و آثار شوم آن

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

در رابطه با اشاعه فحشا و گناه و گسترش گناه باید گفت یکی از عوامل آن غیبت هست. زمانی که ما غیبت می‌کنیم و می‌گوییم فلانی فلان کار را کرده است. حال آنکه آن شخص در نقطه خاصی یا در منزل خود فلان کار را کرده است و علنی نبوده است.

زمانی که ما گناه او را بازگو می‌کنیم گناه او علنی می‌شود. جوانانی که این غیبت را می‌شنوند، با خود می‌گویند وقتی فلانی فلان کار را انجام می‌دهد ما هم می‌توانیم انجام دهیم و بسیار مهم نیست. به بیان بهتر قبح گناه و معصیت در نزد دیگران می‌ریزد و این خود یکی از عوامل گسترش گناه است.

مجری:

یعنی بازگو کردن گناه او برای دیگران توجیهی است و با خود می‌گویند وقتی فلانی فلان کار را انجام داده است، ما هم می‌توانیم انجام دهیم و برای ما هم مجاز است.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

قرآن کریم به صراحت می‌فرماید:

(إِنَّ الَّذِينَ يَجُوبُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)

کسانی که دوست دارند زشتی‌ها در میان مردم با ایمان شیوع یابد عذاب دردناکی برای آن‌ها در دنیا و آخرت است .

سوره نور (۲۴): آیه ۱۹

امیرالمؤمنین جمله زیبایی دارد و می‌فرماید:

«ذُو الْعُيُوبِ يَجُوبُ إِشَاعَةَ مَعَايِبِ النَّاسِ»

کسانی که عیب دارند و گرفتار گناه هستند، دوست دارند عیب دیگران را برملا کنند.

به عنوان مثال شخص خود هم شراب می‌خورد، هم ربا می‌گیرد و هم مرتکب گناهان دیگر می‌شود ادعا می‌کند که فلان شخص هم همین کار را می‌کند.

«لِيُتَسَعَّ لَهُمُ الْعُذْرُ فِي مَعَايِبِهِمْ»

زیرا خود را از گناه منزّه کنند و برای خود عذر بتراشند.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ح ۴۲۱، ح ۹۶۵۲

شخص گناهکار معایب دیگران را برملا می‌کند تا بگوید اگر من شراب می‌خورم به خاطر این است که فلانی هم شراب می‌خورد، اگر من ربا می‌گیرم فلانی هم ربا می‌گیرد. جمله بسیار عجیبی است.

حضرت می‌فرماید: یک عده از غیبت‌ها با این انگیزه است. فرد خود گرفتار یک گناه است و به همین خاطر شروع به نشر دادن عیب دیگران می‌کند.

مجری:

استاد گاهی اوقات ممکن است حتی طرف مقابل، این گناه را نداشته باشد، اما به جهت اینکه شخص گناهکار، کار خود را توجیه کند شخص دیگر را هم در گناه خود شریک می‌کند. گاهی اوقات در کنار غیبت، تهمت هم می‌زند.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

بله، بسیاری از مواقع به تهمت هم می‌کشد. شخص به دلیل اینکه خود را توجیه کند و بگوید من تنها نیستم دیگران هم هستند، شروع به تهمت زدن می‌کند. امیرالمؤمنین در روایت دیگری می‌فرماید:

«لَوْ وَجَدْتُ مُؤْمِنًا عَلَى فَاحِشَةٍ لَسَتَرْتُهُ بِثَوْبِي»

اگر مؤمنی را ببینم که کار خلاف می‌کند، او را با لباس خود می‌پوشانم.

«وَقَالَ يَتُوبُهُ هَكَذَا»

حضرت عباى خود را بلند کردند و فرمودند: با همين عبا او را مى پوشانم.

مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، نویسنده: نوری، حسین بن محمد تقی، محقق / مصحح: مؤسسه

آل البيت عليهم السلام، ج ۱۲، ص ۴۲۴، ح ۱۴۵۰۹

اخلاق علوی چنین است، نه اینکه وقتی کسی را بر عمل زشتی مشاهده کردیم فریاد بزنیم که فلانی مرتکب چنین کاری شده است.

مجری:

استاد! مخصوصاً امروزه که در فضای مجازی این مسائل بیداد می کند. کسی در جایی در جلسه خصوصی گناهی را مرتکب شده است، اما افرادی آن را منتشر می کنند.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

همچنین ممکن است در یک جلسه خصوصی خانمی بدون حجاب ظاهر می شود، اما عده ای عکس های او را منتشر می کنند. امروزه بی تقوایی حد و مرزی برای خود نمی شناسد.

امیرالمؤمنین می فرماید: وقتی فردی را بر گناهی ببینم، پرده پوشی می کنم تا دیگران نبینند. در روایت دیگر از امام صادق نقل شده است که حضرت می فرماید:

«مَنْ قَالَ فِي مُؤْمِنٍ مَا رَأَتْهُ عَيْنَاهُ وَ سَمِعَتْهُ أُذُنَاهُ فَهُوَ مِنَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ - إِنَّ الَّذِينَ يَجْتُونُ أَنْ

تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ»

اگر مؤمنی آنچه با چشم دیده و با گوش شنیده را برای مردم نقل کند از مصادیق این آیه شریفه است: کسانی که دوست دارند زشتی‌ها در میان مردم با ایمان شیوع یابد عذاب دردناکی برای آن‌ها در دنیا و آخرت است.

الكافی، نویسنده: کلینی، محمد بن یعقوب، محقق / مصحح: غفاری علی اکبر و آخوندی، محمد، ج ۲، ص ۳۵۷، ح ۲

روایت دیگری در این زمینه بیان شده است که بسیار جالب است. یکی از دوستان نزد ما آمده بود و می‌گفت جمله شما بسیار جالب بود که می‌گفتید: اگر هفتاد نفر یا پنجاه نفر قسم خوردند، قبول نکنید. راوی می‌گوید خدمت ابوالحسن الأول امام کاظم (علیه السلام) بودم. به حضرت عرض کردم: فدای شما شوم حرف‌هایی از بعضی برادران ما می‌رسد که ما آن را دوست نداریم. آن‌ها پشت سر کسی حرف می‌زنند و وقتی از خود شخص سؤال می‌کنیم آن را انکار می‌کند.

«وَقَدْ أَخْبَرَنِي عَنْهُ قَوْمٌ ثِقَاتٌ»

و افراد ثقه علیه او شهادت دادند (ولی خودش می‌گوید من آن کار را انجام نداده‌ام)

«فَقَالَ لِي يَا مُحَمَّدُ كَذَّبَ سَمْعَكَ وَ بَصَرَكَ عَنْ أَخِيكَ»

حضرت فرمود: یا محمد! اگر چشم تو هم چنین کاری را مشاهده کرد آن را باور نکن.

اگر چشم شما چنین عملی را مشاهده کرد، با خود بگویید که چشم من دروغ می‌گوید و برادر دینی من اهل چنین کاری نیست. اگر حرف نادرستی شنیدید، بگویید گوش من دروغ شنیده است و برادر دینی من اهل چنین کاری نیست.

اخلاق علوی این است که اگر چشم شما هم دید نباید آن حرف را مطرح کنید و جار بزنید، بلکه باید بگویید چشم من اشتباه کرده است.

«فَإِنْ شَهِدَ عِنْدَكَ خَمْسُونَ قَسَامَةً وَ قَالَ لَكَ قَوْلًا فَصَدَّقَهُ وَ كَذَّبَهُمْ»

اگر پنجاه نفر نزد تو قسم خوردند و بر علیه شخصی شهادت دادند در حالی که او انکار کرد، آن شخص را تصدیق کن و پنجاه نفر را تکذیب کن.

آبروی مؤمن تا این اندازه ارزش دارد و احترام آن از کعبه بالاتر است.

«لَا تُذِيعَنَّ عَلَيْهِ شَيْئاً تَشِينُهُ بِهِ وَ تَهْدِمُ بِهِ مُرُوعَتَهُ»

مبادا مطلبی نسبت به برادر دینی خود شایع کنی و او را معیوب کنی.

«فَتَكُونُ مِنَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ - إِنَّ الَّذِينَ يَجْتُونُ أَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ»

الکافی، نویسنده: کلینی، محمد بن یعقوب، محقق / مصحح: غفاری علی اکبر و آخوندی، محمد، ج ۸، ص ۱۴۷، ح ۱۲۵

در روایت دیگر از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که حضرت می فرماید:

«لَا تَدْعُ الْيَقِينَ بِالشُّكِّ وَ الْمَكشُوفَ بِالْخَفِيِّ»

وقتی نسبت به برادر دینی یقین داشتی با گفتار دیگران به شک نیفت.

با خود بگویید ان شاءالله او اهل این کار نبوده است و شخصی که از او بدگویی کرده است، اشتباه کرده است. حضرت در ادامه آیه ای قرآن کریم را می آورد و می فرماید:

«قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَ تَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ»

مصباح الشريعة، نویسنده: منسوب به جعفر بن محمد، امام ششم علیه السلام، ص ۶۷، الباب التاسع و

العشرون فی معرفة الصحابة

مادامی که خود یقین پیدا نکردی مطالب دیگران را بیان نکن. به تعبیر امیرالمؤمنین بین حق و باطل چهار انگشت بیشتر نیست؛ اگر با گوش خود شنیدی باطل و با چشم خود دیدی حق است. حال در مورد حق هم بیان شده است که بگویند من اشتباه کردم.

هفته گذشته اشاره‌ای به روایتی داشتم که برای دوستان بسیار جالب بود. حضرت می‌فرمایند:

«ضِعْ أَمْرَ أَخِيكَ عَلَى أَحْسَنِيهِ»

وقتی می‌بینید کاری از برادر شما صادر شده آن را توجیه کنید.

«حَتَّى يَأْتِيكَ مَا يَغْلِبُكَ مِنْهُ»

مگر به جایی برسد که یقین پیدا کنی و راهی برای توجیه نداشته باشی.

«وَلَا تَطْلُنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجَتْ مِنْ أَخِيكَ سُوءًا وَأَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِي الْخَيْرِ مَخْمِلًا»

اگر سخنی از برادر دینی خود شنیدی، تلاش کن توجیه کنی که به قصد خیر بوده است.

الكافی، نویسنده: کلینی، محمد بن یعقوب، محقق / مصحح: غفاری علی اکبر و آخوندی، محمد، ج ۲،

ص ۳۶۲، ح ۳

مبادا بلافاصله آنچه را که از برادر دینی خود می‌شنوی در میان مردم مطرح و برملا کنی. در روایت دیگری از امام صادق وارد شده است که حضرت می‌فرماید: ریشه حسن ظن ایمان انسان و سلامت قلب اوست.

ریشه حسن ظن این است که به هرکسی نگاه می‌کنید، با چشم پاک نگاه می‌کنید و کارهای همه افراد را خوب می‌بینید. چنین شخصی اگر چندین کار نادرست از طرف مقابل دید، می‌بیند که چند کار درست دارد.

حضرت عیسی از مکانی می‌گذشتند که به لاشه سگی برخورد کردند. حواریین از بوی تعفن سگ به ستوه آمدند و هرکدام جمله‌ای گفتند. حضرت عیسی فرمود: مدام به قسمت‌های بد حیوان نگاه نکنید و دندان سفید او را هم بنگرید. باید تلاش کنیم نسبت به برادران دینی این چنین باشیم. اگر کسی ده عیب دارد، حداقل محاسن او را هم بنگریم. وقتی می‌بینیم سر لیوانی خالی است تنها قسمت خالی را نبینیم، بلکه نیمه پر لیوان را هم بنگریم.

ولو اگر ته لیوان آب دارد بگوییم لیوان آب دارد، نه اینکه فقط بگوییم چهار پنجم لیوان خالی است. با بخش خالی لیوان کاری نداشته باشید.

مجری:

همانند مقایسه‌ای که در مورد زنبور عسل انجام می‌دهند و می‌گویند کار زنبور عسل این است که روی گل‌های می‌نشینند، برعکس مگس که دائماً روی کثافت می‌نشیند.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

بله. حضرت روایت دیگری نقل می‌کند و می‌فرماید:

«إِذَا رَأَيْتُمْ أَحَدَ إِخْوَانِكُمْ فِي خِصْلَةٍ تَسْتَنْكِرُونَهَا مِنْهُ فَتَأْوَلُوا لَهَا سَبْعِينَ تَأْوِيلًا»

اگر از یکی از برادران دینی خود کار نادرستی مشاهده کردی، آن را هفتاد رقم توجیه کن.

بحار الأنوار، نویسنده: مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، محقق / مصحح: جمعی از محققان، ج ۷۲،

اگر مشاهده کردی که او از شراب فروشی یا مراکز فساد و فحشا بیرون می‌آید، با خود بگویند ان شاءالله به آنجا رفته بود تا آن‌ها را نصیحت و نهی از منکر کند. چه اشکالی دارد! شاید هم برای همین کار به آنجا رفته باشد.

همچنین اگر مشاهده کردید چندین بطری شراب هم در دست اوست، با خود بگویند ان شاءالله او این بطری‌ها را گرفته تا به بیابان برسد و در چاه بریزد تا حداقل چهار نفر کمتر شراب بخورند. اگر مشاهده کردید دهان او بوی عرق می‌دهد، با خود بگویند حتماً او شراب را نزدیک دهان خود برده است و پشیمان شده و توبه کرده شراب را به زمین ریخته است.

گاهی اوقات یک سوءظن باعث می‌شود انسان یا انسان‌هایی از اعتبار بیفتند. قبل از انقلاب در تهران ماجرای اتفاق افتاده بود. یکی از ائمه جماعات یکی از مساجد به توالی رفته بود و زمانی که از آنجا بیرون می‌آید بدون آنکه وضو بگیرد به نماز می‌ایستد. یکی از افراد مشاهده می‌کند که این امام جماعت داخل توالی رفت و وقتی بیرون آمد بدون آنکه وضو بگیرد نماز خواند. او پشت سر امام جماعت گفت: او فاسق است، او فاجر است، من با چشم خود دیدم ایشان بدون وضو نماز خواند.

این فرد باعث شد که این امام جماعت از اعتبار بیفتد، مردم با او دشمن شوند و او را از مسجد بیرون کنند. این امام جماعت یک مرتبه از حیثیت و اعتبار افتاد. در نتیجه مردم به روحانیت بدبین شدند و پشت سر دیگر ائمه جماعت هم نماز نخواندند.

بعد از گذشت مدت‌ها این شخص متوجه می‌شود که این امام جماعت دگتر رفته بود و آمپول زده بود. او قبل از آنکه نماز بخواند جای آمپول را آب کشیده و نماز خوانده است.

مجری:

امام جماعت وضو داشته و باطل هم نشده است.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

بله. اینکه حضرت می فرماید:

«ضَعْ أَمْرَ أَخِيكَ عَلَى أَحْسَنِهِ»

به همین خاطر است. گاهی اوقات یک نادانی باعث می شود یک انسان بی آبرو و بی حیثیت شود. امام صادق (علیه السلام) و امیرالمؤمنین فرمودند:

«مَنْ رَوَى عَلَى مُؤْمِنٍ رَوَايَةً يَرِيدُ بِهَا شَيْنَهُ وَ هَدَمَ مُرُوعَتَهُ لَيْسَقُطٌ مِنْ أَعْيُنِ النَّاسِ أَخْرَجَهُ اللَّهُ مِنْ وِلَايَتِهِ

إِلَى وِلَايَةِ الشَّيْطَانِ فَلَا يَقْبَلُهُ الشَّيْطَانُ»

هرکسی بر ضرر مؤمن سخنی بگوید و قصدش عیب او و ریختن آبرویش باشد که از چشم مردم بیفتد خداوند او را از دوستی خود به دوستی شیطان می راند و شیطان هم او را نپذیرد.

الكافي، نویسنده: کلینی، محمد بن یعقوب، محقق / مصحح: غفاری علی اکبر و آخوندی، محمد، ج ۲،

ص ۳۵۸، ح ۱

گاهی اوقات انسان جمله ای می گوید که آبروی انسان دیگری را لکه دار می کند. خداوند او را از سپاه خود اخراج و وارد سپاه شیطان می کند، اما شیطان هم او را قبول نمی کند.

مشاهده کنید یک نادانی چه مسائلی به دنبال دارد. شخص ادعا می کند که من مشاهده کردم این امام جماعت به دستشویی رفت و بدون آنکه وضو بگیرد نماز خواند. امیرالمؤمنین می فرماید: باید کار برادر دینی خود را

هفتاد رقم توجیه کنید، نه یک رقم!

این شخص نزد این امام جماعت رفته بود و التماس می‌کرد که مرا ببخش، من نفهمیدم. امام جماعت در جواب گفته بود: چیز دیگری برای من باقی نگذاشتی تا من تو را ببخشم. آبرو و حیثیتی برای من باقی نگذاشتی. بعد از این ماجرا هیئت امنا به دنبال امام جماعت می‌روند، اما او قبول نمی‌کند به مسجد برگردد.

مشاهده کنید گاهی اوقات یک توجیه کردن انسان را از سقوط در قعر جهنم نجات می‌دهد. حال این مورد یکی از آن‌هاست، شاید هزاران مورد برای این شخص پیدا شود. بنابراین حضرت می‌فرماید: اگر کاری از برادر دینی خود مشاهده کردید، آن را هفتاد رقم توجیه کنید.

شاید این شخص در توالی وضو گرفت، لباس‌های خود را خشک کرد و بیرون آمد. لازم نیست که وضو گرفتن حتماً در روشویی انجام شود. همچنین شاید این شخص به قصد دستشویی رفته است، اما دستشویی نداشت و وضوی ایشان هم باطل نشد.

مجری:

بر فرض مثال این امام جماعت اصلاً فراموش کرده بود وضو بگیرد.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

انسان می‌تواند این کار را هزار نوع توجیه کند. حال این شخص در میان مردم آبروی یک عالم را برده است. از امیرالمؤمنین سؤال کردند بین حق و باطل چقدر فاصله است؟ حضرت فرمود: چهار انگشت.

«إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ إِلَّا أَرْبَعُ أَصَابِعٍ»

بدانید که میان حق و باطل تنها چهار انگشت فاصله است.

«فَسُئِلَ عَنْ مَعْنَى قَوْلِهِ هَذَا: فَجَمَعَ أَصَابِعَهُ وَوَضَعَهَا بَيْنَ أَعْدُوِّهِ وَ عَيْنِهِ»

از حضرت پرسیدند: که این به چه معنی است؟ انگشتانش را کنار هم نهاد و میان گوش و چشم قرار داد.

«ثُمَّ قَالَ: الْبَاطِلُ أَنْ تَقُولَ سَمِعْتُ وَ الْحَقُّ أَنْ تَقُولَ رَأَيْتُ»

و گفت: باطل این است که بگویی شنیدم، و حق این است که بگویی دیدم.

نهج البلاغه، نویسنده: شریف الرضی، محمد بن حسین، محقق / مصحح: صالح، صبحی، ص ۱۹۷، خ

۱۴۱

قضیه‌ای هم در زمان امام موسی بن جعفر علیه السلام اتفاق می‌افتد و حضرت آن را به زیبایی مدیریت می‌کند. یکی از شیعیان خاص حضرت موسی بن جعفر نزد آن بزرگوار می‌آید درحالی که بدنش می‌لرزید.

حضرت علت ناراحتی او را می‌پرسد و او می‌گوید: فلان صحابی منافق شد و از دین بیرون رفت. حضرت می‌پرسد: چه اتفاقی افتاد؟! عرض کرد: این صحابی نزد فلان حاکم بود. او از این شخص پرسید: آیا شما موسی بن جعفر را امام می‌دانید؟! ایشان در جواب گفت:

«بَلْ أَرَعُمُ أَنْ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ غَيْرُ إِمَامٍ وَ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَعْتَقِدُ أَنَّهُ غَيْرُ إِمَامٍ، فَعَلَى وَ عَلَى مَنْ لَمْ يَعْتَقِدْ ذَلِكَ لَعْنَةُ اللَّهِ، وَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ»

من این گونه نمی‌گویم، بلکه می‌پندارم که موسی بن جعفر امام نیست، و اگر که اعتقاد نداشته باشم که او امام نیست، پس بر من و هر که آن اعتقاد ندارد لعنت خدا و فرشتگان و همه مردمان باد!

«فَقَالَ لَهُ صَاحِبُ الْمَجْلِسِ: جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا، وَ لَعَنَ [اللَّهُ] مَنْ وَشَى بِكَ»

پس صاحب مجلس به او گفت: خدا جزای خیرت دهد، و لعنت خدا بر آنان که علیه تو نزد من سعایت و بدگویی نمودند.

«قَالَ لَهُ مُوسَىٰ بُنِ جَعْفَرٍ: لَيْسَ كَمَا ظَنَنْتَ، وَ لَكِنَّ صَاحِبِكَ أَفْقَهُ مِنْكَ»

امام موسی بن جعفر فرمود: این طور که تو پنداشته‌ای نیست، بلکه صاحب و رفیقت داناتر از تو می‌باشد.

«إِنَّمَا قَالَ: إِنَّ مُوسَىٰ غَيْرُ إِمَامٍ، أَيَّ إِنَّ الَّذِي هُوَ غَيْرُ إِمَامٍ فَمُوسَىٰ غَيْرُهُ، فَهُوَ إِذَا إِمَامٌ»

او تنها گفت: آقا موسی بن جعفر امام ندارد. راست گفته است! امام که امام ندارد! پس او امام است.

بعد از خفقانی که پس از شهادت امام صادق (علیه السلام) بر جامعه حاکم بود، افرادی از جمله «هشام» خدمت حضرت می‌آیند و عرضه می‌دارند: شما امام بعد از امام صادق هستید؟

حضرت می‌فرماید: من این را به شما نمی‌گویم. آن‌ها از حضرت پرسیدند: شما امام دارید؟ حضرت فرمود: نه. معلوم شد کسی که امام است، دیگر امام ندارد و یقین کردند امام عصر، حضرت موسی بن جعفر است.

زمانی که می‌گوید: موسی بن جعفر امام ندارد کذا و کذا. همچنین هرکسی بگوید موسی بن جعفر امام دارد علیه لعنة الله. ما هم می‌گوییم که هرکسی معتقد باشد امام موسی بن جعفر امام دارد، می‌گوییم: «عليه لعنة الله و الملائكة و الناس اجمعين».

این شخص فهمید که کار بسیار زشتی مرتکب شده است و به آن مؤمن نسبت منافق داده است. حضرت فرمود:

«فَإِنَّمَا أَثَبْتُ بِقَوْلِهِ هَذَا إِمَامَتِي، وَ نَفَىٰ إِمَامَةَ غَيْرِي»

پس تنها با این قول اثبات امامت مرا نموده و از دیگری این مقام را نفی کرده است.

این قضیه به عقل دشمنان نرسید و آن‌ها نفهمیدند که قضیه چیست. «ابن جوزی» به تقیه عمل می‌کرد. یک مرتبه از او سؤال کردند: خلیفه بعد از پیغمبر اکرم کیست؟! او در جواب گفت: «من کان بنته فی بینه»؛ هرکسی دخترش در خانه اوست.

شیعیان فهمیدند که مراد علی بن ابی طالب است، زیرا دختر پیغمبر اکرم در خانه امیرالمؤمنین است. اهل سنت پنداشتند مراد ابوبکر است، زیرا دختر او عایشه در خانه پیغمبر اکرم است.

هرکسی به نوعی پاسخ می‌دهد. اگر بلافاصله ادعا کنیم که قصد او این بوده یا آن بوده درست نیست. حضرت موسی بن جعفر در جواب این شخص فرمود:

«يا عَبْدَ اللَّهِ مَتَى يَزُولُ عَنْكَ هَذَا الَّذِي ظَنَنْتَهُ بِأَخِيكَ - هَذَا مِنَ النِّفَاقِ تُبِّ إِلَى اللَّهِ»

ای عبدالله! این پندار تو از برادرت که منافق است چه زمانی زایل می‌شود؟ توبه کن.

این شخص بسیار ناراحت شد. مشاهده کنید این افراد تا چه اندازه احساس تکلیف می‌کردند! او به یکی از اصحاب نسبت نفاق داد، اما غصه تمام وجود او را گرفته است. او می‌گوید:

«فَفَقِهَ الرَّجُلُ مَا قَالَهُ، وَ اغْتَمَّ وَ قَالَ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا لِي مَالٌ فَأَرْضِيهِ بِهِ، وَ لَكِنْ قَدْ وَهَبْتُ لَهُ شَطْرَ عَمَلِي كُلِّهِ مِنْ تَعَبُدِي، وَ مِنْ صَلَاتِي عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ، وَ مِنْ لَعْنَتِي لِأَعْدَائِكُمْ»

پس آن مرد حرفهای دوستش را فهمیده و بسیار محزون شده و گفت: ای فرزند رسول خدا، من مالی ندارم تا او را راضی کنم، ولی قسمتی از اعمال عبادی و صلوات بر شما اهل بیت را و لعنت بر دشمنانتان را به او بخشیدم!

این چنین نباشد که وقتی غیبت کردید تمام شد و رفت. باید بروید از غیبت شونده رضایت بگیرید. رضایت گرفتن هم به سادگی نیست و نمی‌شود مفت و مجانی از طرف مقابل رضایت بگیرید. باید برای او هدایایی بگیرید و اعتراف کنید که اشتباه کردید.

«قَالَ مُوسَىٰ بُنُ جَعْفَرٍ: الْآنَ خَرَجْتُ مِنَ النَّارِ»

حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام فرمود: اکنون از آتش خارج شدم.

التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام، نویسنده: حسن بن علی، امام یازدهم علیه

السلام، محقق / مصحح: مدرسه امام مهدی علیه السلام، ص ۳۵۹، ح ۲۴۸

در روایت داریم که از حضرت سؤال می‌کنند: کفاره کسی که غیبت کرده چیست؟ حضرت فرمود: کفاره این کار این است که تا آخر عمر هرگاه به یاد غیبت شونده افتادید برای او طلب مغفرت کنید.

دوستان عزیز مشاهد کنید که مردان خدا اینطور بودند. این چنین نبود که غیبت کردید و تمام شد و رفت. قضیه تمام شدنی نیست. گاهی اوقات انسان غیبت می‌کند و زمانی که می‌خواهد حلالیت بطلبد فتنه درست می‌شود. در این صورت قطعاً حلالیت گرفتن صحیح نیست. همچنین گاهی اوقات برای حلالیت گرفتن می‌رویم و طرف مقابل اصرار می‌کند بگوید چه چیزی گفتید که در این صورت شری به راه خواهد افتاد.

در اینطور موارد طلب مغفرت برای او، فرستادن هدیه برای او و خدمت برای او به طوری که رضایت او را به دست آورید واجب است. اگر رضایت او به دست نیامد؛

(إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ)

مسلماً پروردگار تو در کمینگاه است.

سوره فجر (۸۹): آیه ۱۴

در این صورت حتی شهیدی که قطعاً اهل بهشت است جلوی در بهشت می‌آید، اما اجازه ورود به بهشت را به او نمی‌دهند. در روایت وارد شده است هر عملی ثوابی دارد و هیچ ثوابی به اندازه ثواب کسی که در راه خداوند کشته می‌شود نیست.

به این شهید گفته می‌شود غیبت فلانی را انجام دادی و مال فلانی را داشتی. تا زمانی که آن‌ها رضایت ندهند نباید به بهشت بروی. ملائک یک سری از اعمال او را برمی‌دارند و به کسانی می‌دهند که صاحب حق هستند. زمانی که بدهی‌ها حسابی تسویه شد، او را به سمت بهشت می‌برند. دوستان عزیز! اگر ما به شهادت هم برسیم، بعد از تقسیم حسنات مان برای افرادی که غیبت کرده‌ایم، به سمت بهشت می‌رویم. در روایت وارد شده بعضی افراد به صورت مهمان در بهشت می‌آیند.

مجری:

آن‌ها صاحبخانه نیستند، بلکه مستأجر هستند.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

مستأجر و مهمان هستند.

(فَلْيَتَنَفَّسِ الْمُتَنَفِّسُونَ)

و در این نعمت‌های بهشتی باید راغبان بر یکدیگر پیشی گیرند!

سوره مطففین (۸۳): آیه ۲۶

کسی که بهشت نرفت آرزو می‌کند به بهشت برود، اما زمانی که به بهشت می‌رود می‌بیند بعضی از دوستان او مقامات بسیار بالایی دارند.

مجری:

خیلی متشکرم. استاد امروز واقعاً چقدر جامعه ما به این موضوع نیاز دارد. امشب که این مباحث را بیان فرمودید، خیلی بهتر و زیباتر باز کردید و بیان فرمودید. هفته‌های گذشته هم مطالب ارزشمندی بیان کردید. داشتم با خود فکر می‌کردم چقدر واقعاً جامعه امروز ما به این موعظه‌ها و توصیه‌ها و سفارش‌هایی احتیاج دارد که از زبان یک معصوم صادر می‌شود؛ آن هم شخصیتی چون وجود نازنین حضرت امیرالمؤمنین (سلام الله علیه).

مردم عزیز! خانم‌ها و آقایان محترم! خودم را عرض می‌کنم. در فضای مجازی تا اتفاقی در جایی می‌بینیم سریع فیلم و عکس بگیریم و انتشار بدهیم، بدون آنکه بدانیم حقیقت دارد یا ندارد. همچنین زمانی که خبری در مورد یک شخص برای ما می‌آید، سریع برای افراد و گروه‌های مختلف فوراً می‌کنیم. مقداری مطالعه کنیم، شاید این خبر واقعیت نداشته باشد. این خبر از جای دیگر برای شما آمده است و آن را شنیده‌اید و طوری با اطمینان ارسال می‌کنی که فکر می‌کنی این خبر واقعاً اتفاق افتاده است و این موضوع بوده است، مخصوصاً زمانی که آبروی یک انسان در میان است.

خواهش می‌کنم مقداری بیشتر مواظب باشیم عکس و فیلم و چیزهای دیگری که در این عصر و زمان در فضای مجازی هست. اگر فیلم، عکس یا خطایی از دیگران دیدیم ما آن را انتشار ندهیم. ما کاری به راست و دروغ آن نداشته باشیم و همین که دیدیم چشم پوشی کنیم. با خود بگوییم شاید چنین نباشد یا شاید موضوع چیز دیگری است و ما نمی‌دانیم.

متأسفانه می‌بینیم از این قسم بداخلاقی‌ها در جامعه ما زیاد اتفاق می‌افتد و این هم گستره فضای مجازی است. بسیار نیازمند این موعظه‌ها، توصیه‌ها و این سفارش‌های اخلاقی هستیم مخصوصاً در عرصه فضای مجازی که امروز همه چیز در دسترس است.

با توجه به اینکه می‌خواهیم تلفن‌های شما عزیزان بیننده را هم داشته باشیم و بتوانیم سؤالاتی که احیاناً برای ما ارسال می‌کنید را پاسخ بدهیم، سعی می‌کنیم اگر شد فرصتی هم در اختیار شما قرار بدهیم.

سعی داریم تلفن‌ها و پیام‌های شما را از طریق «شبکه جهانی ولایت» و برنامه زنده «اخلاق علوی» دریافت کنیم. ما را تنها نگذارید، بعد از دقایق یا ثانیه‌هایی برمی‌گردیم.

گاهی اوقات خوب است که انسان تفکر و تأمل کند در آنچه در زندگی او اتفاق افتاده است. اگر وقتی از کسی غیبت کردیم یا اگر تهمت زدیم راه جبران هست. استاد توضیح دادند که به چه شکل باید انسان جبران کند. گاهی اوقات ممکن است اگر برای طلب حلالیت برویم، کار خراب‌تر شود. به هر صورت اگر آبروی او را بردیم باید جبران کنیم. راه‌های جبران آن هم وجود دارد. حال اگر در بین سؤالات عزیزان باشد من آن‌ها را مطرح می‌کنم.

اما گاهی اوقات بعضی از گناهان راه چیزهای دیگر را هم برای ما می‌بندد. در دعای کمیل می‌خوانیم:

«اللهم اغفر لي الذنوب التي تُغَيِّرُ النِّعَمَ»

به عنوان مثال باران نعمت است، اما یک مرتبه به بلا تبدیل می‌شود.

«اللهم اغفر لي الذنوب التي تحبس الدعاء»

خدایا گناهی که باعث می‌شود دعاهای ما حبس شود و مستجاب نشود را ببخش.

الطوسي، الشيخ ابو جعفر، محمد بن الحسن بن علي بن الحسن _متوفای ۴۶۰ق_، مصباح المتهجد، ص

۸۴۴، ناشر: مؤسسة فقه الشيعة - بيروت - لبنان، چاپ: الأولى، سال چاپ: ۱۴۱۱ - ۱۹۹۱ م

بعضی از گناهان به این صورت است و این خصوصیات و ویژگی‌ها را دارد. خدای نکرده گناهان باعث می‌شود که دعاها مستجاب نشود، درهای رحمت بسته شود و خیلی از مشکلات دیگر برای ما ایجاد کند. ما امشب از غیبت گفتیم و اینکه باید حواسمان به این موضوع باشد.

دوستان اتاق فرمان اعلام کنند که من باید پیام‌های بینندگان را بخوانم یا تلفن‌ها پاسخ داده شود. سؤالات پیامکی هم زیاد است.

تماس‌های بینندگان برنامه:

امین آقا از کرج پشت خط ارتباطی ما هستند. اگر فرصت شد بنده پیام‌های شما را که بعضی به صورت سؤال هست را هم مطرح می‌کنم تا ان‌شاءالله استاد پاسخ بدهند. امین آقا خدمت شما سلام عرض می‌کنم، شب شما بخیر:

بیننده (امین آقا از کرج - شیعه):

سلام علیکم خدمت حاج آقای اسماعیلی. ان‌شاءالله حال شما خوب باشد، شب شما بخیر. همچنین سلام عرض می‌کنم خدمت حضرت آیت الله العظمی دکتر قزوینی، شب ایشان هم بخیر. خدمت شما عرض می‌کنم که یک سؤال برای من پیش آمده است و گفتم این سؤال را از خدمت حاج آقا بپرسم. گاهی اوقات ما در یک جمع نشستیم و فردی غیبتی را انجام می‌دهد. بنده می‌خواستم بدانم که ما باید چطور با آن شخص برخورد کنیم؟ آن گناه چه حکمی دارد؟ وظیفه ما در قبال این کار چیست؟

مجری:

امین جان بسیار سؤال عالی بود. از لطف شما ممنونم، خیلی بزرگواری کردید. ان‌شاءالله استاد پاسخگو هستند.

بیننده بعدی از دیار شیراز دیار حضرت احمد بن موسی شاه چراغ هستند. آقای سلیمانی از فارس خدمت شما سلام عرض می‌کنم، شب شما بخیر:

بیننده (آقای سلیمانی از فارس - شیعه):

سلام عرض می‌کنم خدمت شما مجری محترم آقای اسماعیلی و حضرت آیت الله دکتر حسینی قزوینی. این ایام را خدمت شما تسلیت عرض می‌کنم. دو سؤال داشتم؛ سؤال اول اینکه غیبت چیست؟ اینکه آیا کسی که گناهی مرتکب شده و ما با چشم دیدیم و به دیگران منتشر کنیم گناهی محسوب می‌شود؟ سؤال دوم اینکه چکار کنیم غیبت‌هایی که کردیم از نامه اعمال ما پاک شود؟ آیا با استغفار پاک می‌شود؟ ممنونم از برنامه خوبتان.

مجری:

آقای سلیمانی بسیار از شما متشکرم. شما هم منتظر باشید تا ان شاءالله استاد پاسخگو باشند.

دوستان اتاق فرمان یک لحظه تأمل کنند تا من این دو سؤالی که عزیزانمان مطرح کردند را بپرسم و استاد پاسخ بدهند. ان شاءالله اگر فرصت شد بازهم تلفن می‌گیریم، اما فکر کنم دیگر فرصت نشود.

استاد! امین آقا از کرج سؤال خیلی خوبی را پرسیدند. سؤال ایشان این بود که وظیفه یک مسلمان در مورد غیبت چیست؟ به عنوان مثال در جلسه‌ای هستیم و کسی غیبت می‌کند. وظیفه من چیست و باید چکار کنم؟

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

اولاً بنده بازهم از حضرت امیرالمؤمنین روایتی نقل می‌کنم. اجازه بدهید این مطالب را در پای سخنان امیرالمؤمنین بشنویم و ببینیم اخلاق علوی چیست. حضرت در کتاب «غرر الحکم» می‌فرماید:

«السَّماع للغيبة كالمغتاب»

گناه شنونده غیبت با غیبت کننده یکی است.

غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: رجائی، سید

مهدی، ص ۶۲، ح ۱۲۱۵

تمام گناهی که در پرونده غیبت کننده نوشته می‌شود، در پرونده غیبت شنونده هم نوشته می‌شود. همچنین در روایت دیگر وارد شده است:

«السَّماعُ لِلْغَيْبَةِ أَحَدُ الْمُغْتَابِينَ»

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۴۴

همچنین روایت دیگر می‌فرماید:

«سَماعُ الْغَيْبَةِ شَرِيكُ الْمُغْتَابِ»

شنونده غیبت، شریک غیبت کننده است.

تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۴۶

در روایت بعد آمده است:

«مُسْتَمِعُ الْغَيْبَةِ كَقَائِلِهَا»

کسی که غیبت می‌شنود، انگار غیبت می‌کند.

تصنيف غرر الحکم و درر الکلم، نویسنده: تمیمی آمدی، عبد الواحد بن محمد، محقق / مصحح: درایتی،

مصطفی، ص ۲۲۱، ح ۴۴۴۷

در زمان کودکی امام حسن شخصی نزد آن حضرت با امیرالمؤمنین بحثی انجام می‌دهند. حضرت می‌فرماید:

«يا بُنَيَّ سَمِعَكَ عَنْ مِثْلِ هَذَا فَإِنَّهُ نَظَرَ إِلَيَّ أَخْبَثَ مَا فِي وَعَائِهِ فَأَفْرَغَهُ فِي وَعَائِكَ»

فرزندم! گوش خود را از چنین حرف‌هایی منزه بدار، زیرا این فرد به خبیث‌ترین قلبی که دارد نگاه کرد و این مطالب را پشت سر برادر مؤمن خود بیرون ریخت.

بحار الأنوار، نویسنده: مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، محقق / مصحح: جمعی از محققان، ج ۷۲،

ص ۲۵۹، ح ۵۴

در «رساله حقوق» امام سجاد (علیه السلام) وارد شده است: گوش بر تو حقی دارد که اگر حق او را ادا نکنی فردای قیامت از تو شکایت می‌کند. «رساله حقوق» امام سجاد برای خود دنیایی دارد. امام سجاد می‌فرماید: حق گوش تو این است که او را از شنیدن غیبت جلوگیری کنی و هرچه را که صلاح نیست بشنوی، گوش خود را از آن محافظت کنی.

بنابراین طبق فرمایش امیرالمؤمنین غیبت کننده با غیبت شنونده گناه یکسانی دارد و با هم شریک هستند. در فتاوی مراجع عظام تقلید وارد شده است که هرگاه می‌خواهید به مجلسی بروید و یقین دارید در آنجا غیبتی خواهد شد، رفتن به آنجا حرام است. قدم گذاشتن به این مجلس قدم در راه معصیت و گناه است. حال در مورد اینکه وقتی رفتید و غیبت شد چکار باید کرد، بحث جدایی دارد.

مجری:

آقای سلیمانی در مورد غیبت پرسیده بودند. ایشان گفتند توضیحی در مورد غیبت بدهید. گاهی اوقات ایماء و اشاره با چشم غیبت محسوب می‌شود؟ راه پاک شدن و جبران غیبت را هم پرسیده بودند.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

همانطور که حضرت امیرالمؤمنین و دیگر ائمه اطهار دارند، غیبت به معنای حرفی است که پشت سر برادر دینی خود بگویی که اگر بشنود ناراحت شود. به زبان آوردن جمله‌ای که اگر به گوش او برسد از تو ناراحت شود. سخن گفتن پشت سر برادر دینی به کلمه‌ای که او را ناراحت می‌کند. ما هم کاری نداریم که این کلمه چیست. اگر به چشم خود دیدی و نقل کردی غیبت است، اما اگر ندیدی و گفتی بهتان است.

ما نسبت به فاسق و دیگران بحث جداگانه‌ای داریم. بعضی افراد جایز الغیبة هستند که بحث جداگانه‌ای دارد و شرایط زیادی دارد. اگر کسی فسقی انجام بدهد مثلاً شراب می‌خورد، ما بگوییم فلانی شراب می‌خورد و به گوش او برسد. اگر یقین کنیم غیبت کردن ما باعث می‌شود او از آن گناه برگردد یکی از مصادیق نهی از منکر است. این هم خیلی سخت است که انسان به یقین برسد که غیبت ما باعث می‌شود فلان شخص از گناه خود دست بردارد. در این مورد گفته‌اند:

«لَا غَيْبَةَ لِفَاسِقٍ أَوْ فِي فَاسِقٍ»

عوالی اللئالی العزیزة فی الأحادیث الدینیة، نویسنده: ابن ابی جمهور، محمد بن زین الدین، محقق /

مصحح: عراقی، مجتبی، ج ۱، ص ۴۳۸، ح ۱۵۳

غیبت به این معناست. حال اگر غیبت کردیم اولین راه آن استغفار است و راهی غیر از استغفار نداریم. تنها راه پاک شدن غیبت استغفار و طلب مغفرت کردن از خداوند عالم است تا خداوند گناهان ما را ببخشد. در آخر دعای استغفاری که قبلاً از امیرالمؤمنین به دوستان دادیم تا برای افزایش رزق و روزی بخوانند وارد شده است:

«أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمٍ كَثِيرَةٍ لِعِبَادِكَ قَبْلِي»

خدایا استغفار می‌کنم از حقوق زیادی که از برادران دینی به گردن من هست.

یکی از این حقوق غیبت است.

«يَا رَبِّ فَلَمْ أَشْطَعْ رَدِّهَا عَلَيْهِمْ وَتَخْلِيلَهَا مِنْهُمْ»

خدایا نمی‌توانم این حقوق را به آنها برگردانم.

افرادی که از آنها غیبت شده‌اند یا از دنیا رفته‌اند یا به جای دیگری رفته‌اند و آدرسی از آنها نداریم یا نمی‌توانیم از آنها حلیت بگیریم.

«أَوْ شَهِدُوا فَأَسْتَحْيِيْتُ مِنْ إِسْتِحْلَالِهِمْ»

یا شاهدی در شهر ما هست و من حیا می‌کنم از او حلالیت بگیرم.

«وَالطَّلَبِ إِلَيْهِمْ وَاعْلَامِهِمْ ذَلِكَ»

و از او طلب کنم مرا ببخشد و اعلام کنم من از تو غیبت کردم.

«وَأَنْتَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ تَسْتَوْهَبِنِي مِنْهُمْ وَتَرْضِيَهُمْ عَنِّي»

خدایا تو قادر هستی از آنها بخواهی مرا ببخشند و از من راضی شوند.

«كَيْفَ شِئْتَ وَبِمَا شِئْتَ»

خدایا هر طور بخواهی و در مقابل هر چه بخواهی.

«يَا أَزْهَمَ الرَّاحِمِينَ وَأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ وَخَيْرَ الْغَافِرِينَ»

فقبانچی، سید حسن، متوفای ، مسند الامام علی علیه السلام، ج ۱۰، ص ۹۴، تحقیق: اسلامی ، شیخ

طاهر، ناشر: اعلمی، چاپ اول، بیروت، ۱۴۲۱هـ.

خدایا از کرم خود به قدری به او کرم و عنایت کن تا واسطه شوی او مرا ببخشد. خدایا تو وساطت کن که او از سر تقصیرات من بگذرد.

مجری:

این دعا بسیار دعای زیبایی است. زمانی که خداوند واسطه شود همه چیز حل می‌شود. استاد! گاهی اوقات در جمع غیبت کردیم و باعث شدیم در مورد فرد حرفی را زدیم و آبروی او رفته است. اینجا تنها استغفار کافی است؟

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

البته در اینجا اگر ما بتوانیم جبران کنیم، باید این کار را انجام دهیم. تعبیر حضرت امیرالمؤمنین چنین است:

«يَا رَبِّ فَلَمْ أَسْتَطِعْ رَدَّهَا عَلَيْهِمْ وَتَحْلِيلَهَا مِنْهُمْ»

در اینجا وارد شده است که نمی‌توانیم جبران کنیم. اگر بتوانیم جبران کنیم قطعاً جبران واجب است. ما غیبت را نزد ده نفر گفتیم. اگر بتوانیم باید نزد ده نفر برویم و بگوییم آنچه گفتیم اشتباه بوده است. این قضیه واجب است و بدون آن امکان پذیر نیست.

به عنوان مثال مال کسی را خوردیم و آن شخص هم برای تهیه مخارج همسر و فرزندان خود به مشکل برخورد کرده است. ما که پول داریم و مال او را خوردیم و می‌دانیم که او بدهکار است، نباید تنها بخواهیم که خداوند مرا ببخشد. «ببخش خداوند» به تنهایی معنا ندارد. در این صورت پول طرف را که مصادره کردیم باید پس بدهیم و بعد از خداوند بخواهیم که ما را ببخشد.

به عنوان مثال فردی تمام عمر روزه خود را خورده است و کفاره بر گردن او واجب است. تنها خواستن از خداوند که او را ببخشد کافی نیست و فایده‌ای ندارد. شما که مرتکب گناه شدید، باید قضای آن را به جا آورید و کفاره بپردازید و استغفار کنید تا خداوند شما را ببخشد.

گاهی اوقات ما هیچ راهی نداریم. به عنوان مثال فرد اشتباه کرده است، دائماً امروز و فردا کرده تا سن او بالا رفته است. او نمی‌تواند روزه بگیرد و مشکلات دیگری دارد. همچنین از نظر مال دنیا چیزی دست او نیست تا پول این شخص را بدهد و از او حلالیت بگیرد.

در اینطور موارد وظیفه ما توبه کردن، زاری کردن، گریه کردن، خدا را واسطه قرار دادن، اهل بیت (علیهم السلام) را واسطه قرار دادن است. شفاعت برای همین موارد است.

فردی نزد امام صادق (علیه السلام) می‌آید و عرضه می‌دارد: یابن رسول الله! شما می‌فرمایید که شیعیان ما همگی در بهشت هستند. حضرت می‌فرماید: بله، شیعیان ما همگی در بهشت هستند و جهنم نمی‌روند. این شخص عرضه می‌دارد: شیعیان مرتکب گناه و معصیت می‌شوند. حضرت می‌فرماید: خداوند به خاطر گناهانشان آن‌ها را در دنیا گرفتار بیماری و دیگر مصائب می‌کند. خداوند عالم به سبب این مصائب گناهان آن‌ها را می‌بخشد.

شخص عرضه می‌دارد: یابن رسول الله! اگر گناهانشان به قدری زیاد بود که با مصائب دنیوی هم حل نشد چه خواهد شد؟ حضرت می‌فرماید: خداوند موقع جان کندن به قدری سخت جان او را می‌گیرد که گناهانش

بخشیده شود. شخص عرضه می‌دارد: اگر از آن طریق هم گناهان او بخشیده نشد تکلیف چیست؟ حضرت فرمود: خداوند او را در قبر فشار می‌دهد و در برزخ اذیت می‌کند تا زمانی که به قیامت می‌رسد پاک بیاید.

شخص بازهم پرسید: یا بن رسول الله! اگر تا آن موقع هم پاک نشد تکلیف چیست؟ حضرت فرمود: ما وساطت او را خواهیم کرد. شخص مبهوت ماند که چه بگوید.

ائمه اطهار (علیهم السلام) واسطه بندگان خواهند شد. عزیزان در شب جمعه یادمان نرود شب زیارتی امام حسین است.

همانطور که آقای اسماعیلی هم گفتند، امام صادق فرمود: کسانی که توفیق رفتن به زیارت امام حسین را ندارند بالای پشت بام و بالاترین مکانی که می‌توانند بروند، ابتدا به طرف راست نگاه کنند سپس به طرف چپ نگاه کنند و بالای آسمان نگاه کنند. سپس رو به طرف حرم امام حسین کنند. در ایران حرم امام حسین حدود هفت یا هشت درجه به سمت راست قبله است. سپس بگویند: السلام علیک یا ابا عبدالله السلام علیک و رحمة الله و برکاته. در این صورت خداوند عالم ثواب یک زیارت کربلا برای آنان خواهد نوشت.

مجری:

خیلی عالی بود. استاد از شما ممنونم. بسیاری از عزیزان هم التماس دعا داشتند. سرکار خانم زهرا باشاران از استانبول ترکیه گفتند: مشکلی دارم. ان شاء الله برای ایشان و همه دوستان خوب بیننده‌ای که لطف کردند پیام دادند و التماس دعا داشتند دعا بفرمایید.

آیت الله دکتر حسینی قزوینی:

خدایا تو را به آبروی حضرت سیدالشهدا سوگند می‌دهیم فرج مولای ما امام زمان نزدیک بگردان. خدایا ما را از یاران خاص آن بزرگوار قرار بده. خدایا قلب مقدسش را از ما راضی بگردان. خدایا ما را مشمول عنایات ویژه آن بزرگوار قرار بده.

خدایا به حق سیدالشهدا رفع گرفتاری از همه گرفتاران بفرما. خدایا گرفتاری‌های ما، گرفتاری‌های شنوندگان عزیز، گرفتاری‌های عزیزان ما در سوریه و عراق و بحرین و یمن و میانمار و هرکجا گرفتارند به آبروی امام حسین رفع گرفتاری از همه بفرما.

خدایا حوائج همگان، حوائج ما، حوائج دست اندرکاران «شبکه جهانی ولایت»، حوائج بینندگان عزیز مخصوصاً ولایت یاوران گرامی به آبروی امام حسین برآورده نما. خدایا دعا‌های ما را به اجابت برسان.

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

مجری:

اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم

از توجه و عنایات شما دوستان خوب بیننده خیلی ممنونم هرکجای این عالم بودید و برنامه امشب زنده «اخلاق علوی» را همراهی کردید. ان‌شاءالله مورد توجهتان قرار گرفته باشد و همه ما جزو عاملین به این توصیه‌ها و مواظب امیرالمؤمنین باشیم. فردا هم جمعه هست و متعلق به آقا جانمان وجود نازنین حضرت ولی عصر (ارواحنا له الفداء) است.

تو که یک گوشه چشمت غم عالم ببرد

حیف باشد که تو باشی و مرا غم ببرد

یا علی مدد، خدائگهدار